

TRANSFORMACJE CYFROWE I TECHNOLOGIE INNOWACYJNE W EKONOMII

ZBIÓR MATERIAŁÓW Z MIĘDZYNARODOWEJ NAUKOWO-PRAKTYCZNEJ KONFERENCJI INTERNETOWEJ

Część 2.

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

Частина 2.

Redakcja naukowa:
Ireneusz Żuchowski
Zoia Sharlovych
Olena Dudnyk

Łomża-Charków
14-15.03.2024

**MIĘDZYNARODOWA AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH W ŁOMŻY, RZECZPOSPOLITA POLSKA
PRYWATNA INSTYTUCJA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
"CHARKOWSKI UNIWERSYTET TECHNOLOGICZNY "SHAG", UKRAINA**

**МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЇ ПРИКЛАДНИХ НАУК В ЛОМЖІ, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА
ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХАРКІВСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ШАГ» (ХАРКІВ, УКРАЇНА)**

Redakcja naukowa:

dr inż. Ireneusz Żuchowski, dr Zoia Sharlovych, dr Olena Dudnyk

За науковою редакцією:

Іренеуш Жуховскі, Зоя Шарлович, Олена Дудник

Transformacje cyfrowe i technologie innowacyjne w ekonomii [wydanie elektroniczne]: zbiór materiałów Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji Internetowej, Łomża – Charków, 14-15.03.2024 r. / Redakcja naukowa: Ireneusz Żuchowski, Zoia Sharlovych, Olena Dudnyk. Łomża: Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży; Charków : PISzW "Charkowski Uniwersytet Technologiczny "SHAG", Ukraina. Wydawnictwo: MANS w Łomży, Część 2. 2024. 413 s. Format PDF ; publikacja internetowa ; depozytariusz instytucjonalny.

Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці [електронне видання] : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Ломжа - Харків, 14-15.03.2024 / Наукові редактори: Іренеуш Жуховскі, Зоя Шарлович, Олена Дудник. Ломжа : Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі; Харків : ПЗВО "Харківський технологічний університет "ШАГ", Україна. Видавництво: MANS в Ломжі, Частина 2. 2024. 413 с. PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний депозитарій.

Recenzenci:

dr hab. Agnieszka Brelik, prof. ZUT, Zachodniopomorski Uniwersytet Techniczny w Szczecinie
prof. dr hab. Oleksandra Mandych, Państwowy Uniwersytet Biotechnologiczny, Ukraina

RADA REDAKCYJNA:

dr Olena Dudnyk, PISzW "Charkowski Uniwersytet Technologiczny "SHAG", Ukraina
dr inż. Ireneusz Żuchowski, prof. MANS, Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska
dr Maria Majboroda, PISzW "Charkowski Uniwersytet Technologiczny "SHAG", Ukraina
dr Tymur Makushenko, PISzW "Charkowski Uniwersytet Technologiczny "SHAG", Ukraina
mgr Nataliia Moshenets, Pierwszy Ukraiński Bank Międzynarodowy, Ukraina
dr Nadiia Kolpachenko, PISzW "Charkowski Uniwersytet Technologiczny "SHAG", Ukraina
dr Zoia Sharlovych, Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska

ISBN 978-83-969222-8-1

Zbiór powstał z gotowych materiałów dostarczonych przez autorów. Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za materiały przekazane do publikacji.

Збірник сформований з готових матеріалів, наданих авторами. Видавець не несе відповідальності за надані до публікації матеріали.

Wydawnictwo: MANS w Łomży

Spis treści / Зміст

Wprowadzenie / Вступ	7
Майборода Марія, Дема Мар'яна РОЛЬ ЛІДЕРСТВА ТА ЕФЕКТИВНІ ПІДХОДИ МОТИВАЦІЇ В УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В ЕПОХУ ІННОВАЦІЙ	9
Майбородіна Наталія, Герасименко В'ячеслав ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	19
Manachynska Yulia INNOVATIONS IN TEACHING AND LEARNING PRACTICES IN UKRAINE'S HIGHER EDUCATION	26
Митрофанова Лілія АНАЛІТИКА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ УКРАЇНИ	31
Міщук Євгенія АНАЛІТИЧНІ НАВИЧКИ У КЕРУВАННІ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	39
Мотрич Анна УКРАЇНСЬКА СТАРТАП-ЕКОСИСТЕМА ПІД ЧАС ВІЙНИ	45
Мошенець Наталія БЕЗПЕРЕРВНЕ ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК СКЛАДОВА МЕНЕДЖМЕНТУ КОМПАНІЙ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ	51
Муромцева Юлія ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ НАСЛІДКІВ ПОВНОМАСШТАБНОГО РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ	57
Нагаєв Віктор, Земляна Людмила, Вашечко Сергій ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ НАВИЧОК ПЕРСОНАЛУ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	62
Нагаєв Віктор, Червоний Сергій, Безнос Євгеній ЦИФРОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ: ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	72
Надтока Максим ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОЦЕСІВ УХВАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ЧАСТИНІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЯК РУШІЙНА СИЛА ВІДНОВЛЕННЯ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС	81
Наумова Тетяна, Старосільська Валерія РЕІНЖИНІРИНГ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ КОМПАНІЙ З НАДАННЯ ПОСЛУГ ДОСТАВКИ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ	87
Neroda Tetyana METODY ZWIĘKSZANIA EFEKTYWNOŚCI ZARZĄDZANIA LOKALNYMI ŁAŃCUCHAMI LOGISTYCZNYMI W INTELIGENTNEJ FABRYKI DRUKU	93
Нестеренко Оксана, Крутова Анжеліка МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІНДЕКСУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СУСПІЛЬСТВА	102

Омельяненко Галина, Парій Світлана	
ЗМІНА ВЕКТОРА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З ТУРИЗМУ ВІДПОВІДНО ДО ЦИФРОВІЗАЦІЇ ГАЛУЗІ	112
Оніщенко Кристина, Кущенко Олена	
АНАЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ	118
Опанасенко Віталій	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНО-РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ МАЙБУТНІМИ АГРОІНЖЕНЕРАМИ ДИСЦИПЛІНИ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ТА МЕЛІОРАТИВНІ МАШИНИ»	123
Остапенко Роман	
ВВЕДЕННЯ В МЕТОДИ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ	129
Охман Наталя, Ільїна Ірина	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ДИЗАЙНУ ЗАСТОСУНКУ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ДИСЛЕКСІЄЮ .	139
Охман Наталя, Лобасова Анастасія	
СПЕЦИФІКА РОЗРОБКИ ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	145
Передера Альона	
АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ВІЙНИ НА ДОСЯГНЕННЯ ЦСР В УКРАЇНІ	150
Petrov Viktor, Fomichova Anna, Smihunova Olena	
THE ROLE OF WORK MOTIVATION IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE	157
Побережна Владислава, Кущенко Олена	
АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЦІН СУЧАСНОГО БУДІВЕЛЬНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	162
Подаков Євгеній	
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	170
Покришень Дмитро, Антонова Марія	
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАПИСАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ	175
Пономарева Надія, Москаленко Павло, Золотухіна Світлана	
МОЖЛИВОСТІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ..	185
Порфіренко Володимир, Дехтяренко Дмитро	
СТРАТЕГІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ	191
Порфіренко Володимир, Лойко Марія	
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ	197
Проценко Наталія	
КОМПЕТЕНЦІЇ І ЗНАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ...	204
Птуха Катерина, Кущенко Олена	
СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ РИНКУ РІПАКУ В УКРАЇНІ	209
Пуш Олена	
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	217
Пшеничний Ілля	
СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	221
Рехман Вікторія, Декалюк Олена	
СТРАТЕГІЯ ПЛАНУВАННЯ В УПРАВЛІННІ МІЖНАРОДНОЮ ФІРМОЮ	226

Саламаха Арсен РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВДОСКОНАЛЕННІ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ	233
Савченко Сергій, Аблязова Наталія МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАЛУЧЕННЯ ПЕРСОНАЛУ	238
Савченко Катерина, Кущенко Олена СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	243
Сагачко Юлія ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	252
Садовий Микола, Трифонова Олена, Булюбаш Сергій ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС РОЗРОБКИ ВІРТУАЛЬНОГО ВИКЛАДАЧА ДЛЯ ГЕЙМІФІКАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	258
Самусь Тетяна ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	264
Свинаренко Наталія ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ОНЛАЙН-ФОРМАТІ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ В УКРАЇНІ	270
Сергієнко Тетяна ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ВИМІРИ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	278
Симоненко Єлизавета РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗРОБЦІ ВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ	283
Стинич Олександр СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ СУБ'ЄКТАМИ	290
Storozhuk Dmytro DEVELOPMENT STRATEGY FOR EFFICIENT MANAGEMENT SYSTEM OF PRODUCTION REMAINS COLLECTION IN PRINTING ENTERPRISE	296
Сукач Олена, Сарана Леся ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	302
Товкачова Анастасія, Федоренко Карина, Тимошенко Наталія ВПЛИВ ВІЙНИ НА ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ	307
Феденко Дмитро, Онищук Ігор POWER BI ЯК ЗАСІБ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	314
Tsivka Vlada IT INDUSTRY AND UKRAINE'S DIGITAL FRONT: STATUS AND DEVELOPMENT PROSPECTS	319
Чекан Ольга, Жуковська Валентина ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ	327

Чеканюк Катерина ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ ЗАСОБАМИ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	332
Chemodanova Maryna NURTURING EXCELLENCE: THE CONTINUOUS DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL SKILLS IN MODERN SPECIALISTS	339
Черненко Варвара, Костенко Оксана ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОГО ІНТЕЛЕКТУ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ	344
Черненко Оксана, Кіпятков Володимир, Стусь Сергій РОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЛОГІСТИЦІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ В УКРАЇНУ	351
Черненко Оксана, Лисенко Давід АНАЛІЗ ВПЛИВУ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ, ЕЛЕКТРОННИХ КУРСІВ ТА ІНШИХ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ НА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК	359
Chutova Natalia "SOFT SKILLS" COMPETENCES: SOCIOLOGICAL ANALYSIS	364
Shmyhel Olha MODERN DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY IN ACCOUNTING	372
Shpilkin Andrii LEADERSHIP IN THE DIGITAL TRANSFORMATION ERA: DEVELOPING SOFT SKILLS FOR STUDENT COMPETITIVENESS	379
Шутяк Дарія, Петренко Ольга СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ В ГАЛУЗІ СТРАХУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	385
Щеглова Ярослава, Кущенко Олена АНАЛІТИКА ВАЖЛИВОСТІ РІЗНОСТОРОННЬОЇ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ	390
Shcherban Elena WAYS TO ACTIVATE RISK INVESTMENTS IN THE SPHERE OF INNOVATION IN UKRAINE CONSIDERING GLOBAL EXPERIENCE	394
Юденкова Олена СИХРОНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ З ТРЕНДАМИ РИНКУ ПРАЦІ ТА ПОТРЕБОЮ НА СУЧАСНІ КВАЛІФІКАЦІЙНІ НАВИЧКИ ФАХІВЦІВ ШЛЯХОМ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСТНОГО ПІДХОДУ	403

СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

*Савченко Катерина, здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
sssavchenko11@gmail.com*

*Кущенко Олена, кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
lena_kush@ukr.net*

Анотація. Страховий ринок є одним з найважливіших секторів ринкової інфраструктури та важливою складовою фінансової системи будь-якої країни. Останні світові тенденції показують, що існує пряма залежність між рівнем організації страхування та загальним економічним розвитком країни. Ефективно функціонуючий страховий ринок створює сприятливе середовище для страхового захисту бізнесу та фізичних осіб, що, в свою чергу, зменшує витрати національних бюджетів на відшкодування збитків, спричинених надзвичайними ситуаціями та стихійними лихами, а ще актуальнішим страхування буде після закінчення війни. В умовах глобалізації економіки всебічне дослідження рівня конкуренції на ринку набуває все більшої актуальності.

Ключові слова: страхування, конкуренція, страхові премії, програми страхування, рейтинг.

Abstract. The insurance market is one of the most important sectors of the market infrastructure and an important component of the financial system of any country. The latest global trends show that there is a direct relationship between the level of insurance organization and the general economic development of the country. An efficiently functioning insurance market creates a favorable environment for insurance protection of businesses and individuals, which, in turn, reduces the costs of national budgets for compensation for losses caused by emergencies and natural disasters and insurance will be even more relevant after the end of the war. In the conditions of the globalization of the economy, a comprehensive study of the level of competition in the market is becoming more and more relevant.

Keywords: insurance, competition, insurance premiums, insurance programs, rating.

Постановка проблеми. У сучасному бізнес-середовищі ведення підприємницької діяльності без дослідження конкурентів є нераціональним та неефективним. За допомогою дослідження статистичних даних можна провести ретельний аналіз доступної інформації, яка допоможе суб'єктам страхового ринку приймати обґрунтовані тактичні та стратегічні рішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням розвитку страхового ринку присвячено чимало праць таких науковців, як Воловод А.А., Временко Л. В., Дзюбенко В.М., Зайченко К.С., Куценко О.І., Мироненко С. В., Онишко С. В., Пурій Г. М., Руда О. Л., Селіверстова Л. С., Сіренька І. І., Сосновська О. О., Тарасенко Д. Л., Ткаченко Н. В. Праці цих науковців носять більш загальний характер та не розкривають конкретні статистичні питання [1, 6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. При статистичному дослідженні ринку страхування, зазвичай враховуються і порівнюються показники окремих страхових компаній, при цьому не достатньо дослідженими є рівень конкуренції на ринку та засоби, які використовують компанії для боротьби за споживача на конкурентному ринку.

Формування цілей статті (постановка завдання). Дана стаття — це аналітичний розгляд стану та особливостей конкуренції на страховому ринку України, рівня монополізації та частки страхових компаній на різних сегментах ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкуренція відіграє важливу роль у ринкових відносинах. Вона стимулює розвиток економіки та самих працівників, діяльність самостійних одиниць. Основним критерієм, який є підставою для встановлення факту монополізації, є ринкова частка підприємства. Наприклад, вимоги законодавства США та України відповідно 33 і 35% для однієї компанії, 50% і більше – для трьох, 66,6% і 70% – для п'яти. У таблиці наведено питому вагу страховиків у загальному обсязі премій в Україні (табл 1).

Таб. 1 - Середня частка першої п'ятірки страховиків України у загальних преміях за 2012-2022 рр., %

Групи страховиків	Обмеження	Частка ринку
Топ 1	35%	5,29
Топ 3	□ 50%	11,25
Топ 5	66,6 – 70%	16,78

Джерело: складено авторами на основі [4]

Отже, ситуація на страховому ринку далека від його монополізації першими великими страховиками. Більш детальну інформацію про конкурентну ситуацію на страховому ринку можна отримати, порівнявши частку премії першої десятки страховиків та компаній, які починаються у рейтингу з 201 місця (табл. 2).

Таблиця 2 – Середня частка страхових компаній України за преміями, %

Топ 10		200+	
% від загального обсягу премій	% від загальної кількості страхувальників	% від загального обсягу премій	% від загальної кількості страхувальників
35,58	2,49	0,76	50,51

Джерело: складено авторами на основі [4]

Зменшення частки премій у компаніях групи 201 становить від 1,3% до 0,6%, при цьому частку таких премій накопичує майже половина компаній. Страховий ринок є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній (СК) на початку 2020 р. становила 234, у тому числі зі страхування життя (СК «life») — 23 компанії, з інших видів страхування (СК «nonlife») — 211 компаній. Хоча кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, обсяг валових страхових премій та розмір чистих страхових премій свідчить про ефективність розвитку вітчизняного страхового ринку (рис. 1).

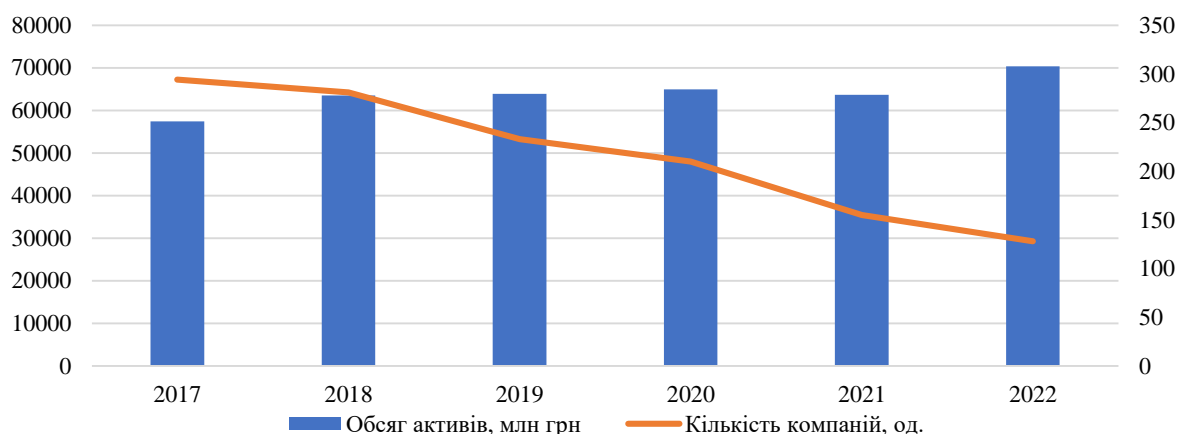

Рисунок 1 - Кількість страхових компаній України та розмір їх активів у 2017-2022 рр.

Джерело: рисунок створена на основі опрацьованих матеріалів: 7. Хропонюк Д.О., Длугопольський О.В. (2023) Сучасні проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України. Innovation and Sustainability. №1. С. 118 – 126. [7, С. 121]

Протягом 2019-2022 рр. збільшення валових премій спостерігалось за такими видами страхування: страхування фінансових ризиків (+43,7%), страхування майна (+10,8%), страхування від вогню та ризиків (+15,1%), страхування автомобіля (+17,2%), страхування життя (+20,2%), медичне страхування (+39,3%), страхування від нещасних випадків (+12%) та авіастрахування (+19,4%). Водночас зниження чистих страхових премій спостерігалось за такими видами страхування: страхування відповідальності — (-6,7%), страхування вантажу та багажу (-2,7%), страхування кредитів (1-3, 7%).

Негативна характеристика тенденції скорочення страховиків є некоректною, оскільки: по-перше, практика 2004—2007 рр., характерною рисою якої було підвищення прибутковості

страхових компаній на екстенсивній основі, підтверджується тим, що кількісне зростання страхового портфеля не призводить до якісних змін. Ставка на «ефект масштабу» є не виправданою, внаслідок чого ефективність українських страховиків не досягає ефективності, якою характеризуються іноземні страхові компанії. По-друге, на страховому ринку актуалізувалося питання консолідації страховиків. Незважаючи на велику кількість компаній, фактично на страховому ринку, основну частину валових страхових премій — 98,1% — накопичують 100 non-life СК (47,4% усіх nonlife СК) і 96,7% — 10 компаній зі страхування життя (43,5% від усіх компаній зі страхування життя) [3, С. 12].

Високий рівень валових страхових виплат спостерігається в автострахованні — зростання на 14%, медичному страхуванні — на 28,4%, фінансових ризиках на 5,3%, медичних витратах на 18,8%. Наведені дані свідчать про те, що сучасний страховий ринок розвивається, але залишається ще багато проблем, які потребують невідкладного вирішення [3, С. 13].

На тлі загального зростання кількості укладених договорів за період 2017-2022 рр. (+17444 тис. од.), на 27% знизилась вартість 1 договору. Схожа тенденція притаманна обсягам валових страхових виплат (табл. 3).

Таблиця 3 – Основні показники розвитку страхового ринку України в 2017-2022 рр.

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Зміна за 2017-2022 рр.
Кількість укладених договорів страхування (тис. од.)	70658	77495	80271	120577	131562	88102	17444
Валові страхові премії, млн грн	43432	49367	53001	45176	49708	39616	-3816
Валові страхові премії на 1 договір страхування, грн	615	637	660	375	378	450	-165
Валові страхові виплати, млн грн	10537	12863	14338	14854	17958	13001	2464
Валові страхові виплати на 1 договір страхування, тис. грн	149	166	179	123	137	148	-1
Рівень валових виплат, %	24,26	26,06	27,05	32,88	36,13	32,82	8,56 в.п.
Показник проникнення, %	1,45	1,39	1,33	1,08	0,91	н/д	-
Показник щільності страхування, грн на 1 особу	1025	1171	1265	1086	1207	н/д	-

Джерело: складено авторами на основі [4].

Важливим показником конкуренції на українському страховому ринку є індекс концентрації, який показує частку страхових компаній у загальному обсязі премій за ТОП-3, 10, 20, 50, 100 та 150 групами (рис. 2).

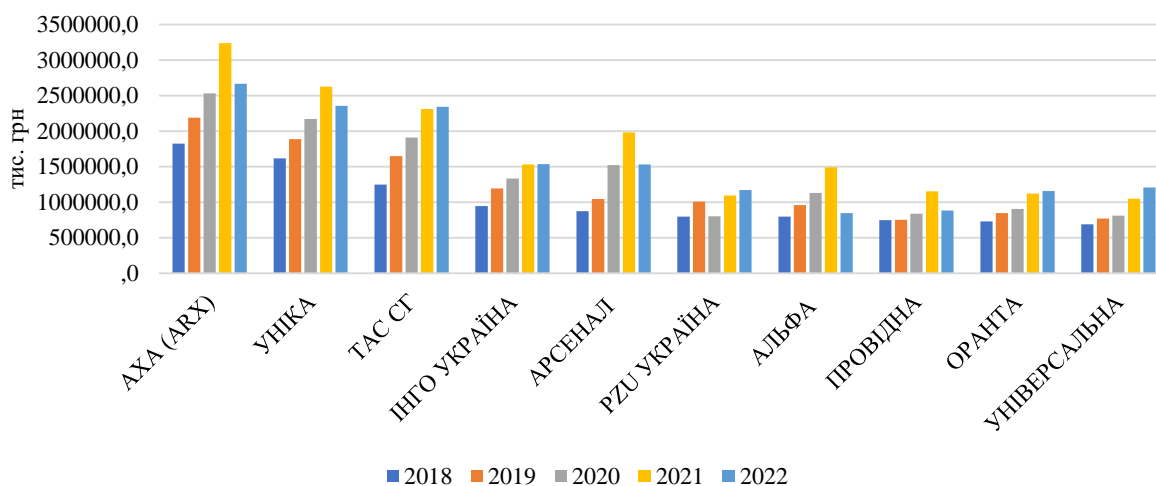

Рисунок 2 – Топ-10 страхових компаній України за обсягами чистих страхових премій

Джерело: складено авторами на основі [4].

Протягом 2018-2022 рр. найбільшу частку у загальному обсязі чистих страхових премій займають ARX, УНІКА і ТАС СГ – 24%, 21% та 18% у середньому відповідно (табл. 4).

Таблиця 4 – Частка страхових компаній у загальному обсязі чистих страхових премій, %

Страхові компанії	2018	2019	2020	2021	2022
АХА (ARX)	17,76	21,27	24,60	0,00	31,51
УНІКА	15,71	18,34	21,13	0,00	25,54
ТАС СГ	12,13	16,03	18,57	0,00	22,49
ІНГО УКРАЇНА	9,22	11,61	12,99	0,00	14,89
АРСЕНАЛ	8,52	10,19	14,80	0,00	19,29
PZU УКРАЇНА	7,79	9,82	7,82	0,00	10,65
АЛЬФА	7,77	9,36	11,01	0,00	14,51
ПРОВІДНА	7,30	7,33	8,14	0,00	11,23
ОРАНТА	7,09	8,23	8,81	0,00	10,92
УНІВЕРСАЛЬНА	6,71	7,49	7,90	0,00	10,20

Джерело: складено авторами на основі [4]

На ринку страхових продуктів України існує гостра конкуренція. Дані таблиці 5 свідчать, що найкращі позиції на страховому ринку України у 2021 р. займали такі компанії як СК «УНІКА», СК «ПРОВІДНА», СК «ІНГО УКРАЇНА».

Таблиця 5 – Рейтинг надійності страхових компаній України у 2021 р.

Страхова компанія	Страхові платежі, тис. грн	Частка у портфелі СК	Приріст страхових платежів, %	Страхові виплати, тис. грн	Рівень виплат, %
УНІКА	696199,7	27,9	12,1	396771,6	60,24
ПРОВІДНА	602601,5	71,64	24,5	364673,8	67,13
ІНГО УКРАЇНА	440607	26,78	33,8	230910	59,98
ARX	348788,2	13,01	21,6	161893,9	50,94
АЛЬФА СТРАХУВАННЯ	334516,7	29,07	25,7	196352,6	65,37
NGS	223326,5	99,83	-7,8	103863,6	44,63
УСГ	222377	11,62	27,1	130884	65,89
КРАЇНА	208293,8	37,84	21,9	133087,4	70,2
ТАС СГ	202245,6	9,98	58,4	113584,9	68,86
PZU УКРАЇНА	166133,8	11,18	18,7	89195,1	63,77

Джерело: складено авторами на основі [2]

Розвиток онлайн-страхування в Україні спонукає страховий ринок вийти на новий етап розвитку, створюючи онлайн взаємодію між страховими компаніями та страхувальниками, що дозволяє їм максимально ефективно використовувати сучасні інформаційні технології. Зокрема, для страхувальників можливість здійснення страхових операцій онлайн означає зручність можливості здійснювати необхідні процедури, не виходячи з дому, тоді як для страхових компаній основними перевагами онлайн-страхування є збільшення товарообігу та фінансових надходжень від страхових полісів.

Аналіз бізнес-середовища після пандемії показує, що бізнес-ситуація страхових компаній країни суттєво змінилася, створивши нові загрози та можливості для подальшого розвитку у сферах продуктів, продажів та комунікаційної політики. Зокрема, українські страховики почали пропонувати новий вид медичного страхування, який передбачає покриття у разі діагностування коронавірусної інфекції. Також були вдосконалені існуючі програми страхування. Лідерами за обсягами залучених премій та здійснених виплат у медичному страхуванні у 2022 р. є «УНІКА», та «ПРОВІДНА» (табл. 6).

Таблиця 6 – Показники медичного страхування у 2022 р.

№	Страхова компанія	Платежі, тис.грн.	% від загальної кількості	Виплати, тис.грн.	% від загальної кількості
1	УНІКА	711 366	20,00	418 655	20,79
2	ПРОВІДНА	652 442	18,35	400 243	19,88
3	ІНГО	432 943	12,17	282 217	14,02
4	ARX	428 972	12,06	176 649	8,77
5	УСГ	317 919	8,94	168 326	8,36
6	АЛЬФА СТРАХУВАННЯ	260 126	7,31	192 718	9,57

7	ТАС СГ	224 114	6,30	103 218	5,13
8	УНІВЕРСАЛЬНА	191 981	5,40	78 879	3,92
9	КРАЇНА	168 376	4,73	117 620	5,84
10	ВУСО	168 202	4,73	75 056	3,73
	Усього	3556441	100%	2013581	100%

Джерело: складено авторами на основі [3]

Найбільшу частку на ринку страхування КАСКО займає ARX – 23% (табл. 7).

Таблиця 7 – Показники страхування КАСКО у 2022 р.

№	Страхова компанія	Платежі, тис.грн.	% від загальної кількості	Виплати, тис.грн.	% від загальної кількості
1	ARX	1 517 415	22,90	695 147	22,67
2	АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ	1 128 544	17,03	548 804	17,90
3	УНІКА	771 119	11,64	343 004	11,19
4	УСГ	604 867	9,13	284 378	9,27
5	ТАС СГ	512 759	7,74	251 459	8,20
6	УНІВЕРСАЛЬНА	501 670	7,57	164 939	5,38
7	ІНГО	449 755	6,79	244 137	7,96
8	ВУСО	442 567	6,68	192 535	6,28
9	ЕКСПРЕС СТРАХУВАННЯ	412 680	6,23	205 633	6,71
10	PZU УКРАЇНА	285 639	4,31	136 485	4,45
	Усього	6627015	100%	3066521	100%

Джерело: складено авторами на основі [2]

За обсягами зібраних премій страхування від нещасного випадку лідирує «УНІКА» – 28%, а за обсягами здійснених страхових виплат – «ПРОВІДНА» – 37% (табл. 8).

Таблиця 8 – Показники страхування від нещасного випадку у 2022 р.

№	Страхова компанія	Платежі, тис.грн.	% від загальної кількості	Виплати, тис.грн.	% від загальної кількості
1	УНІКА	187 331	28,04	37 215	32,30
2	УНІВЕРСАЛЬНА	160 605	24,04	42 515	36,90
3	ІНГО	72 464	10,85	10 985	9,54
4	АЛЬФА СТРАХУВАННЯ	71 963	10,77	1 383	1,20
5	ВУСО	53 527	8,01	9 321	8,09
6	PZU УКРАЇНА	34 426	5,15	694	0,60
7	КНЯЖА	28 241	4,23	10 566	9,17
8	ЄВРОПЕЙСЬКЕ ТУРИСТИЧНЕ СТРАХУВАННЯ	23 529	3,52	325	0,28
9	ТАС СГ	18 783	2,81	1 228	1,07
10	ГАРДІАН	17 288	2,59	975	0,85
	УСЬОГО	668157	100%	115207	100%

Джерело: складено авторами на основі [5]

Отже, серед великої кількості страховиків можна виділити лідерів, які, порівняно з конкурентами, мають більшу частку ринку за обсягом премій, активів і, що важливо для клієнтів, адекватний рівень виплат, що підтверджується виплатами страхових відшкодувань, а саме «УНІКА», «ТАС СГ», «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ», «PZU УКРАЇНА», «АХА СТРАХУВАННЯ».

Наразі в Україні не існує рейтингів, які б адекватно оцінювали діяльність українських страхових компаній. Фінансова звітність, що публікується українськими страховими компаніями, не надає достатньої інформації клієнтам та інвесторам про фінансову стійкість та платоспроможність страхових компаній. Як свідчить досвід інших країн, для адекватної оцінки стану страхового ринку необхідно мати декілька незалежних рейтингів. Тому більш ефективний розвиток фінансового ринку в цілому та страхового ринку зокрема був би можливий за умови вирішення проблеми відсутності в Україні відповідних рейтингових агентств. Рейтинги дали б чітке уявлення про платоспроможність кожної української страхової компанії [7, 8].

Таким чином, забезпечення здорової конкуренції на страховому ринку має супроводжуватися стабілізацією та розвитком економічних процесів в Україні, удосконаленням страхового законодавства, підвищенням прозорості страхового ринку, доступності та відкритості інформації про діяльність страхових компаній, зниженням рівня корупції та оптимізацією кількості страхових компаній відповідно до попиту на страхові послуги.

Висновки. Правильно збудовані механізми конкуренції сприяють підвищенню клієнтоорієнтованості ринку, що, у свою чергу, виявляється у зростанні стандартів якості послуг, ринковому регулюванні тарифів та комісій, розширенні лінійки пропонованих продуктів.

Ситуація на страховому ринку України далека від його монополізації першими великими страховиками. Топ 10 страхових компаній становлять лише 35,58% від загального обсягу премій, при цьому на них припадає 2,49% від загальної кількості страхувальників.

Страховий ринок є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків України. Протягом 2018-2022 рр. найбільшу частку у загальному обсязі чистих страхових премій займають ARX, УНІКА і ТАС СГ – 24%, 21% та 18% відповідно. Лідерами за обсягами залучених премій та здійснених виплат у медичному страхуванні у 2022 р. є «УНІКА», та «ПРОВІДНА». За обсягами зібраних премій страхування від нещасного випадку лідирує «УНІКА» – 28%, а за обсягами здійснених страхових виплат – «ПРОВІДНА» – 37%.

Забезпечення здорової конкуренції на страховому ринку має супроводжуватися

стабілізацією та розвитком економічних процесів в Україні, удосконаленням страхового законодавства, підвищенням прозорості ринку, доступності та відкритості інформації про діяльність страхових компаній.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Kushchenko O.I., Volovod A.A. (2021). Methodological principles of business analytical forecasting of the service market. «Economy and society». №29. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/559> (date of application 17.02.2024)
2. Forinsurer. (2022). KASKO. Retrieved from <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/22/12/42> (date of application 17.02.2024)
3. Forinsurer. (2022). Medychne strakhuvannia (DMS). Retrieved from <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/22/12/45> (date of application 17.02.2024)
4. Forinsurer. (2023). Statystyka strakhovoho rynku Ukrainy. Retrieved from <https://forinsurer.com/stat> (date of application 17.02.2024)
5. Forinsurer. (2022). Strakhuvannia vid neshchasnoho vypadku. Retrieved from <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/22/12/47> (date of application 17.02.2024)
6. Seliverstova L. S., Tkachenko N. V. (2020). Tendentsii rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy. Investytsii: praktyka ta dosvid. № 3. P. 10–14. (date of application 17.02.2024)
7. Globaldata. (2023). Ukraine Insurance Industry – Key Trends and Opportunities to 2027. Retrieved from <https://www.globaldata.com/store/report/ukraine-insurance-market-analysis/> (date of application 17.02.2024)
8. Khroponiuk D. O., Dluhopolskyi O. V. (2023). Suchasni problemy ta perspektyvy rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy. Innovation and Sustainability. № 1. P. 118–126. (date of application 17.02.2024)